

BIJLAGE 1. Reactienota

Inschrijver	Kern van de zienswijze	Reactie	Leidt dit tot aanpassingen? Waar?
1.	Betreft inwoners van het gebied. Vrezen gevolgen van bodemuitdroging, bodemverzakking, schade aan woning en bijgebouwen en vervuiling erf door toestroom van vervuild grondwater van elders.	<p>Er is onderzoek gedaan naar de effecten van de voorgenomen winning. Uit dit onderzoek blijkt dat de genoemde schade (bodemuitdroging, verzakking en schade aan woningen en bijgebouwen) niet wordt verwacht. De door u genoemde locatie ligt in een aandachtsgebied voor zettingsgevoelige ondergrond (zie hydrologisch onderzoek Sweco '21, blz. 61 en bijlage 33, 'kans op zettingen'); er wordt hier echter geen grondwaterstandsvaling verwacht die deze zettingen kan veroorzaken. Om aan de belangen van de omwonenden tegemoet te komen wordt een monitoringsnetwerk aangelegd en wordt voor het gebied, ook voor de woningen, de uitgangssituatie (staat van de bebouwing) vastgelegd. Mocht schade toch optreden dan is er een wettelijke procedure voor de afhandeling van de schade. Degene die schade denkt te leiden kan aan het college van Gedeputeerde Staten verzoeken om onderzoek te doen naar het verband tussen de schade en de grondwateronttrekking (artikel 7.19 van de Waterwet). Voor het vaststellen of er sprake is van schade en de hoogte van de schadevergoeding zal het college van gedeputeerde staten de AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG) inschakelen. Vitens is gehouden schade veroorzaakt door grondwateronttrekking te vergoeden.</p> <p>Voor wat betreft mogelijke grondwaterverontreiniging verwachten wij niet dat er toestroom plaatsvindt. Het is niet duidelijk wat voor verontreiniging wordt bedoeld, maar door de winning treedt minder kwel of meer infiltratie op, waardoor eventuele verontreinigingen eerder afstromen. De verandering van kwel en infiltratie is beschreven in het rapport van Sweco '21 op blz. 34.</p>	<p>We nemen de aanleg van dit monitoringsnetwerk en het uitvoeren van de monitoring explicieter op in de vergunningvoorwaarden.</p> <p>D. voorschriften, voorschrift 5.1. t/m 5.4.</p>
2.	<p>Betreft agrariër in het gebied.</p> <p>1. In het MER is alleen rekening gehouden met mais en gras maar er zijn meer (intensieve) teelten. Deze teelten zullen schade ondervinden als gevolg van de winning.</p> <p>2. Verder zal er voor de winning een grondwaterbeschermingsgebied worden ingesteld waardoor er extra regels en beperkingen zullen gelden in het gebied (o.a. voor wat betreft afschaffing van derogatie en gebruik gewasbeschermingsmiddelen). Deze gevolgen veroorzaken inkomens- en</p>	<p>1. Voor alle teelten geldt dat er schade op kan treden als gevolg van verlaagde grondwaterstanden maar ook opbrengstverbetering door afname van natheid (MER blz. 95). De berekeningen vooraf zijn gedaan voor gras en mais omdat dit de meest voorkomende gewastypen in de omgeving zijn. Mais is daarbij meegenomen als gewastype in plaats van de meer brede definitie akkerbouwproducten. Dit volgt uit de behoefte die is geuit door betrokken agrariërs. Voor opbrengstderiving als gevolg van verlaagde grondwaterstanden bestaat een schaderegeling voor alle gewastypen die in overeenstemming met het geldende bestemmingsplan worden verbouwd. Degene die schade denkt te lijden kan aan het college van Gedeputeerde Staten verzoeken om onderzoek te doen naar het</p>	Nee.

BIJLAGE 1. Reactienota

	<p>vermogenschade die ten onrechte niet zijn meegenomen in de afweging.</p> <p>3. Het onderzoek naar de effecten van de winning op droogte en natheid heeft een periode van een jaar beslagen maar zou minimaal 5 jaar moeten beslaan voor een betrouwbaar beeld.</p> <p>4. Verder is het rapport van Aequator niet ter beschikking gesteld bij terinzagelegging.</p>	<p>verband tussen de schade en de grondwateronttrekking (artikel 7.19 van de Waterwet). Voor het vaststellen of er sprake is van schade en van de hoogte van de schadevergoeding zal het college van gedeputeerde staten de AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG) inschakelen. Vitens is gehouden schade veroorzaakt door grondwateronttrekking te vergoeden.</p> <p>2. Voor wat betreft het afschaffen/afbouw van de derogatie heeft het Rijk voor boeren die schade leiden door deze mestgebruik-beperkingen een transitietegemoetkomingsregeling gepubliceerd, de 'Subsidie Behoud grasland bij afbouw derogatie'. Deze regeling is op 28 februari 2023 jongstleden in werking getreden (zie website RVO). Daarbij merken we op dat er op dit moment nog geen grondwaterbeschermingsgebied is ingesteld. Dit proces neemt naar verwachting nog enige tijd in beslag. Vanaf 2026 is er geen verschil in mogelijkheden voor derogatie binnen en buiten grondwaterbeschermingsgebied. De drinkwaterwinning zelf is pas voor 2030 voorzien. Voor de gewasbeschermingsmiddelen geldt dat er door de rijksoverheid een aanscherping van de regelgeving is aangekondigd. Deze is momenteel nog niet van kracht. Mocht in de toekomst schade ontstaan door aanvullende beschermingsregels die gelden binnen het nog aan te wijzen grondwaterbeschermingsgebied, dan bestaat er de wettelijke regeling rondom beschermingsschade op grond van de artikelen 15.20 en 15.21 van de Wet milieubeheer en hoofdstuk 8 van de provinciale milieuverordening. Per januari 2024 is voorzien dat de omgevingswet in werking treedt. Deze regelingen worden dan opgenomen in de omgevingswet en provinciale omgevingsverordening. Deze regeling is breder dan enkel de droogteschade en voorziet in schadevergoeding voor schade geleden tengevolge van gebruiksbepalingen door het van kracht worden van provinciale regels binnen grondwaterbeschermingsgebieden.</p> <p>3. Voor het bepalen van de effecten van de waterwinning (droogte en natheid) is een grondwatermodel gebruikt. Er zijn peilbuismeetreeksen van grondwaterstanden gebruikt bij deze modellering, die een periode van 8 jaar beslaan (Hydrologisch onderzoek Sweco, SWNL0277359 d.d. 01-06-'21, blz 18). Het onderzoek van april 2020 – juni 2021 dat in de zienswijze wordt genoemd, is bedoeld om de werkelijk optredende effecten te meten.</p>	
--	---	---	--

BIJLAGE 1. Reactienota

		<p>De nulsituatie die daarbij wordt gemeten voorafgaand aan de onttrekking, is niet beperkt tot een jaar maar loopt door tot de start van de winning medio 2030 en is voldoende lang om de vergunning op te baseren. Mocht gedurende het onderzoek blijken dat toch onacceptabele effecten optreden, dan heeft provincie Fryslân mogelijkheden om aanvullende maatregelen te laten treffen. Echter blijkt uit andere onderzoeken en wordt ook in het MER (MER blz. 100) geconstateerd dat voldoende zorgvuldig onderzoek is uitgevoerd en de verwachte effecten beperkt zijn. Daarnaast komt eventuele optredende schade voor vergoeding in aanmerking na een beoordeling door de Adviescommissie schade grondwater (ACSG).</p> <p>4. Het Aequator-rapport is opgesteld om tot een goed freatisch grondwatermeetnet te komen en de uitgangssituatie goed vast te leggen, zodat eventuele veranderingen als gevolg van de winning gemeten kunnen worden. De resultaten van dit onderzoek zijn verwerkt in de MER rapportage en het "hydrologisch meetplan Luxwoude" van Vitens, dat onderdeel was van de vergunningaanvraag. Dit meetplan is als vergunningsvoorschrift opgenomen. Het rapport van Aequator heeft als datum 20-07-2022 en de vergunning heeft circa 4 maanden later ter inzage gelegen. . Omdat de inhoud al terugkwam in andere rapporten vonden we het niet nodig om het Aequator-rapport ook ter inzage te leggen. De belangen van insprekers zijn niet geschaad.</p>	
3.	<p>Betreft agrariër in het gebied. 1. De landbouw staat door de stikstofdiscussie al onder druk en door de komst van de waterwinning komt het gebied in drinkwaterbeschermingsgebied te liggen, wat tot gevolg heeft geen investeringen meer worden gedaan m.b.t. klimaat en energietransitie en bedrijven niet meer aantrekkelijk zijn voor overname. 2 en 3. Herhaling zienswijze 2.2.</p>	<p>1. Er is geen sprake van dat geen investeringen meer in het gebied gedaan kunnen worden ten behoeve van klimaat en energietransitie. Er gelden in de toekomst alleen beperkingen op grond van de provinciale Omgevingsverordening voor grondwaterbeschermingsgebieden op het doorboren van de ondergrond. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor gaswinning of geothermie (open of gesloten bodemenergiesystemen) om zo het risico op verontreiniging van grondwater te voorkomen. Andere vormen van duurzame energieopwekking worden niet belemmerd door de aanwijzing van de drinkwaterwinning en straks het bijbehorende grondwaterbeschermingsgebied. Voor overige vormen van beschermingsschade geldt dat er een wettelijke regeling is voor nadeelcompensatie. Voor verdrogingschade, droogteschade en zettingsschade aan gebouwen/infrastructuur bevat de Waterwet in artikel 7.14 een schaderegeling. Een ieder die schade lijdt kan zich melden bij de provincie, die de claim doorstuurt naar de Advies</p>	Nee.

BIJLAGE 1. Reactienota

		Commissie Schade Grondwater (ACSG). Deze onafhankelijke commissie van deskundigen, ingesteld door de 12 provincies, brengt een advies uit m.b.t. de vraag of de claim al dan niet terecht is en de hoogte van de vergoeding. Daarmee zou er geen sprake van moeten zijn dat bedrijven niet meer aantrekkelijk zijn voor overname. 2 en 3. Zie reactie onder zienswijze 2.2.	
4.	Herhaling zienswijze 3.	Zie onze reactie op zienswijze 3.	Nee.
5.	Herhaling zienswijze 3.	Zie onze reactie op zienswijze 3.	Nee.
6.	Herhaling zienswijze 2.2. Aanvullend wordt gevraagd om de percelen van de indiener van de zienswijze niet in het grondwaterbeschermingsgebied op te nemen.	Zie onze reactie op zienswijze 2.2. Voor het tweede deel van de zienswijze merken we op dat op dit moment nog geen grondwaterbeschermingsgebied is aangewezen rondom de drinkwaterwinning. Dit gaat in de komende periode plaatsvinden. De grens wordt dan ook preciezer bepaald op basis van de hydrologische eigenschappen van het gebied (intrekzone). Op dat moment kunt u ook een zienswijze indienen op de ontwerp-aanwijzing van het grondwaterbeschermingsgebied. Komt uw bedrijf binnen de grens van het grondwaterbeschermingsgebied te liggen, dan verwijzen we u naar de teksten over beschermingsschade (zie ook reactie 3.1.).	Nee.
7.	Zie zienswijze 2.2.	Zie onze reactie op zienswijze 2.2.	Nee.
8.	Herhaling zienswijze 3.	Zie onze reactie op zienswijze 3.	Nee.
9.	Herhaling zienswijze 2.	Zie onze reactie op zienswijze 2.	Nee.
10.	Herhaling zienswijze 3.	Zie onze reactie op zienswijze 3.	Nee.
11.	Herhaling zienswijze 2.	Zie onze reactie op zienswijze 2.	Nee.
12.	1. Vitens stelt dat de aanvraag in overleg en afstemming met alle belanghebbenden tot stand is gekomen, maar er is geen overleg geweest met de Vogelwacht. Zij hadden actief betrokken willen worden. 2. Hoewel de winlocatie niet is aangewezen als provinciaal weidevogelgebied zitten er wel	1. Vitens en de ecooloog die bij de planvorming betrokken is hebben twee keer overleg gevoerd met de voorzitter en secretaris van de Vogelwacht. In de overleggen zijn de plannen uitvoerig toegelicht, heeft de Vogelwacht de kans gehad om informatie over de vogels in te brengen en zijn de effecten van de winning op de vogels besproken. Wij zijn van mening dat u daarmee voldoende in de gelegenheid bent gesteld uw standpunten kenbaar te maken in de fase van het opstellen van de aanvraag. 2. Terecht merkt de Vogelwacht op dat de waterstandsval effecten kan hebben op weidevogels in de omgeving van de voorziene winning	Nee.

BIJLAGE 1. Reactienota

	<p>belangrijke weidevogelpopulaties (tureluur, Kievit, grutto en scholekster) waarvoor wettelijk een zorgplicht geldt. De verlaging van het freatische grondwater door de winning reikt tot in het weidevogelkansgebied. In de quick scan locatiekeuze wordt hier niet over gerept. Dit effect is zeer negatief voor de grutto (rode lijst), Kievit, tureluur (rode lijst) en scholekster, wat strijdig is met de Wet Natuurbescherming en de Vogelrichtlijn, en had beter moeten worden onderzocht. De soorten verkeren thans in een 'ongunstige staat van instandhouding' door te weinig broed- en leefgebied, en de winning verkleint dit verder. Ook de verlaging van de grondwaterstanden in het voorjaar leidt tot afname van het voedselaanbod in de cruciale voortplantings- en broedperiode, wat strijdig is met art. 3.1 lid 4 Wet natuurbescherming. Hoewel het gebied niet is begrensd als weidevogelkansgebied is het wel een natuurlijk habitat van genoemde vogelsoorten.</p> <p>3. Er is onvoldoende rekening gehouden met het veranderende klimaat. In het gebied leiden winning en natuurlijke grotere verdroging tot groot nadeel voor de vogels.</p> <p>4. De MER geeft aan dat ca. 4,73 ha bos in het gebied zal verdwijnen en elders met de factor 2 wordt gecompenseerd. Waar is deze herplant? Het is voor de weidevogels zeer ongewenst om in het gebied zelf een nieuw bos van 10 ha aan te planten. Dit leidt tot afbreuk van het huidige broedgebied.</p>	<p>Luxwoude. De provincie vindt de bescherming van de Friese weidevogels van groot belang. Daarom, en vanwege de wettelijke verplichtingen, is onderzoek gedaan naar de effecten op de weidevogels op basis van de beschikbare informatie (zie ook de rapporten 'natuurtoets' en 'effect grondwaterstandsverlaging op natuurwaarden', beide Bosgroep, 2021). Dat geldt voor zowel de aangewezen beschermde gebieden, de weidevogelkansgebieden als hierbuiten. Op basis van genoemd onderzoek komen wij tot de volgende conclusie:</p> <p>a. De voorgenomen winning heeft zeer gering effect op de weidevogels in de weidevogelkansgebieden zoals opgenomen in de Verordening Romte Fryslân 2014 en na 1 januari 2024 in de Omgevingsverordening. Binnen het weidevogelkansgebied tussen Gersloot en Tijnje is er een geringe invloed op de gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG) en gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand (GVG) van 2-5 cm. De beoordeling geeft aan dat deze verlaging een zeer gering effect heeft op de kwaliteit van dit gebied voor de weidevogels. Voor de beide andere weidevogelkansgebieden geldt dat de voorgenomen winning geen effect heeft op de GLG en GVG.</p> <p>b. Direct rondom de potentiële winning wordt de sterkste daling van het freatische grondwater verwacht. Als hier weidevogels broeden zal naar verwachting de geschiktheid van de broedlocaties in beperkte mate afnemen. Meer kritische soorten zoals de grutto of tureluur kunnen daar dan effect van ondervinden. In bijlage I van de benoemde rapportage 'effecten grondwaterstandsverlaging op de natuurwaarden' zijn de telgegevens opgenomen die we eerder van u hebben ontvangen. Daaruit blijkt dat er geen populaties van betekenis in de omgeving van de winning aanwezig zijn. De grutto en tureluur zijn in de huidige situatie vrijwel afwezig.</p> <p>c. Vanuit de zorgplicht moet men zo zorgvuldig mogelijk handelen met in het wild levende planten en dieren, daarnaast is vanuit soortenbescherming o.a. geen opzettelijke significante verstoring van weidevogels toegestaan (art. 3.1 lid 4 en 5 van de wet natuurbescherming). Er is echter geen sprake van verstoring van de weidevogels. Het huidige bosgebied van de beoogde winlocatie Luxwoude en de directe omgeving hiervan wordt in de huidige situatie al gemeden door weidevogels door onvoldoende openheid en door predatie. Dat blijkt ook uit kaarten van de vogelwacht. Ook wanneer de winning niet op deze locatie werd gerealiseerd bood de omgeving ons inziens weinig kansen voor de uitbreiding van weidevogelhabitat vanwege de aanwezigheid van bosgebied.</p> <p>3. Zoals onder punt 2 toegelicht, is er in de huidige situatie geen weidevogelpopulatie van betekenis aanwezig in de directe omgeving van de winning. Deze situatie zal dan ook niet verergeren door klimaatverandering. In de berekeningen en de beoordelingen is wel degelijk rekening gehouden</p>	
--	---	---	--

BIJLAGE 1. Reactienota

		<p>met de effecten van klimaatverandering (WH-klimaatscenario KNMI voor situatie 2050), ook voor wat betreft hydrologische effecten en de weidevogelkansgebieden. Zie daarvoor ook de hydrologische effectbepaling grondwaterwinning Luxwoude (Hydrologisch onderzoek Sweco, SWNL0277359 d.d. 01-06-'21).</p> <p>4. Er is nog geen locatie gekozen voor de herplant. Dat kan op de locatie Luxwoude maar kan ook bij andere locaties van Vitens. Dit zal niet ten koste gaan van aanwezige weidevogelpopulaties; bij de aanplant wordt conform de regelgeving rekening gehouden met de habitatseisen, de zorgplicht en aangewezen weidevogelkansgebieden. Overigens wordt met de vergunning voor de grondwateronttrekking niet besloten over de kap en herplant van bosareaal.</p>	
13.	<p>1. Bewoners hadden graag intensiever willen worden betrokken bij de planvorming en vinden het proces dat is doorlopen onvoldoende zorgvuldig. Zij ondersteunen de zienswijze van de Vogelwacht (nr. 12).</p> <p>2. Zij hebben grote zorgen over de effecten van de winning op hun woningen. De grondwaterstanden zullen dalen en effect hebben op de bebouwing (uit de MER blijkt bijv. dat de GLG langs de Hegedyk, een gebied waarvan de MER aangeeft dat sprake is van gevoelige veengrond en staalfundering/houten paalfundering, oploopt tot -75 cm). Hierdoor zal ook de waarde van de huizen dalen. Deze schade moet vooraf worden berekend, per woning moet een beschrijving van de huidige situatie worden gemaakt en er moet een herstelfonds en compensatiefonds worden ingericht voor de toekomstige schade. E.e.a. vast te leggen in een overeenkomst. Niet dat men zich achteraf moet melden bij een schadeloket.</p> <p>3. Er zijn zorgen over de combinatie gaswinning en waterwinning. De effecten zullen elkaar op termijn versterken en</p>	<p>1. Er is getracht een zo zorgvuldig mogelijk proces te doorlopen en o.a. de bewoners daar zo goed mogelijk bij te betrekken. Er zijn onder andere bewonersavonden georganiseerd, er is een aanspreekpunt binnen Vitens beschikbaar en er is een begeleidingscommissie voor het gebiedsproces ingericht waarin naast de overheden en Vitens, vertegenwoordiging was van de Plaatselijke Belangen, betrokken agrariërs en de LTO.</p> <p>2. Zie reactie onder zienswijze 1. Uit de onderzoeken blijkt dat er schade aan de bebouwing onwaarschijnlijk wordt geacht maar dat dat ook niet wordt uitgesloten (MER blz. 100). Daarom kan ook niet vooraf worden berekend hoe hoog de schade zal zijn en is er geen sprake van waardedaling van woningen. Desondanks hebben wij er alle begrip voor dat er wel zorgen bestaan over schade aan woningen en bebouwing. Daarom wordt een monitoringsnetwerk ingericht om de situatie te volgen. De gevraagde beschrijving van de huidige situatie maakt hier onderdeel van uit. De ACSG betreft geen schadeloket, maar is een onafhankelijke adviescommissie die beoordeelt of schade is ontstaan door de winning. Zij adviseren Vitens en schadelijdende partij omtrent de hoogte van schadecompensatie indien schade optreedt. Onze indruk is dat de commissie goed werkt.</p> <p>3. Uit het onderzoek (Hydr. Onderz. Sweco '21, blz. 42/43)) komt naar voren dat er geen overlap wordt verwacht tussen effecten van waterwinning en gaswinning. De effecten worden gemonitord en de provincie wordt geïnformeerd over de resultaten. In het meetnet rondom de waterwinning wordt rekening gehouden met het monitoren van eventuele cumulatieve effecten, juist om te voorkomen dat het voor inwoners onduidelijk kan zijn wie mogelijk aansprakelijk is voor welke schade. In het uiterste geval is de provincie bevoegd om de winning stil te leggen. Gecumuleerde effecten worden echter niet verwacht.</p>	<p>2 en 3. We nemen de aanleg van dit monitoringsnetwerk en het uitvoeren van de monitoring explicieter op in de vergunningsvoorwaarden.</p> <p>D. voorschriften, voorschrift 5.1. t/m 5.4.</p>

BIJLAGE 1. Reactienota

	<p>beiden zullen bij schade naar elkaar wijzen. Vitens legt een meetnet aan om de cumulatieve effecten te onderzoeken. Men wil hier zorgvuldig over worden geïnformeerd en de toezegging dat de winning wordt stilgelegd als voorzienbaar is dat een cumulatief effect optreedt.</p> <p>4. Zij verwachten hinder en overlast door intensivering van geur-, licht- en geluidhinder en verkeersbewegingen. De omvang van de hinder wordt nergens beschreven. In de MER is het effect verkeer als neutraal beoordeeld maar voor de direct aan- en omwonenden wordt dit anders ervaren.</p>	<p>Bij gecombineerde bodemdalingseffecten van gas- en waterwinning moet de ACSG een advies uitbrengen over het aandeel van de schade dat is veroorzaakt door de grondwaterwinning. Dit deel van de schade wordt dan vergoed door Vitens. De commissie CBAF heeft tot doel een regeling te treffen voor de vergoeding van schade die voortvloeit uit bodemdaling ten gevolge van aardgaswinning in de provincie. Beide commissies stemmen met elkaar af in geval van gecombineerde effecten van gas- en waterwinning, zodat claims zorgvuldig en efficiënt worden afgehandeld. We maken in de voorschriften van de vergunning expliciet dat de cumulatieve effecten van gaswinning en de waterwinning onderdeel zijn van de monitoring.</p> <p>4. Er is geen sprake van intensivering van geur-, licht- en geluidshinder. Wel is er sprake van veranderingen in het verkeer. Deze zijn in de MER-rapportage beschreven (pagina 98) inclusief de mitigerende maatregelen, het effect is beoordeeld uiteindelijk beoordeeld als neutraal. Tijdens de bouwfase is er sprake van bouwverkeer: enkele vrachttrossen per dag en vervoer van tientallen medewerkers per dag. Om de effecten voor de omwonenden te mitigeren wordt daarom tijdens de bouwfase een tijdelijke toegangsweg vanaf de achterzijde van de locatie aangelegd. In de gebruiksfase zijn er verkeersbewegingen. Dit betreft twee tot drie vrachttrossen per week en enkele medewerkers. Voor het omringende wegennetwerk betekent dit geen significante verandering. Voor de direct omwonenden betekent dit dat het onverharde schouwpad vanaf de Hegedyk, dat eerder door natuurbeheerders en recreanten werd benut, nu veranderd in een verharde toegangsweg die door 2-3 vrachttrossen en enkele medewerkers per dag wordt benut. Overigens ziet deze vergunning enkel op het onttrekken van grondwater t.b.v. drinkwaterproductie. De door u benoemde bezwaren onder punt 4 zien op de bouw van de productielocatie.</p>	
14.	Herhaling zienswijze 3.	Zie onze reactie onder zienswijze 3.	Nee.
15.	1. Bij de onderbouwing van het besluit is gebruik gemaakt van de Waterwijzer Landbouw (WWL). Er is echter te veel kritiek op de WWL om deze te kunnen gebruiken. De berekeningsmethodiek van de WWL is vooralsnog niet geschikt voor het bepalen van de effecten van de winning op de opbrengst van de gewassen. Het onderzoeksrapport van Aequator met daarin de beschrijving van de landbouwkundige effecten van de waterwinning is niet bij de aanvraag gevoegd en daarom niet controleerbaar.	1. In overleg met de LTO en vertegenwoordigers van de LTO Heerenveen en Opsterland is gekozen voor de WWL-methode als methode om de effecten op de landbouw vooraf in te schatten, omdat deze als best beschikbare techniek wordt beoordeeld. De methode wordt nog wel steeds aangepast aan de laatste ontwikkelingen, wat het beeld kan geven dat de methode niet goed is maar het juist de bedoeling de methode zo optimaal mogelijk te ontwikkelen. Verder zal de uiteindelijke droogteschaderegeling pas bij de start van de winning, rond 2030 worden opgesteld. De nu gemaakte berekeningen zijn daarmee niet de definitieve berekening op het niveau van de individuele agrariër. Op het moment dat de droogteschaderegeling wordt opgestart zal de ACSG de hoogte van de schadevergoeding berekenen. De provincie bepaalt niet hoe de schade wordt berekend; anders kan de adviescommissie immers niet onafhankelijk te werk gaan. Ons beeld is dat de schade vervolgens over	Nee.

BIJLAGE 1. Reactienota

	<p>2. Bij de hydrologische effectbepaling van de winning is gebruik gemaakt van het MIPWA-v4 model. Dit model is mede door Vitens ontwikkeld, waardoor niet kan worden gesproken van onafhankelijke en deugdelijke wetenschappelijke onderbouwing van het besluit. Ook de ACSG heeft vraagtekens gezet bij de onafhankelijkheid van grote regionale geohydrologische modellen.</p> <p>3. Zie zienswijze 2.2.</p> <p>4. Onterecht geen rekening gehouden met afname van de grondwaterkwaliteit als gevolg van denitrificatie.</p> <p>5. Wetterskip Fryslân is niet in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de aanvraag, wat strijdig is met artikel 6.16 lid 2 van de Waterwet.</p> <p>6. De (hydrologische) gevolgen voor de agrariërs zijn onvoldoende deugdelijk in beeld gebracht. De winning heeft een directe opbrengstderving tot gevolg door droogteschade en daardoor een algehele waardedaling omdat het gebied kwetsbaar wordt.</p> <p>7. De agrariërs hebben een vergunning voor een broninstallatie voor drinkwatervoorziening van het vee en reiniging van de melkinstallatie. De beperkingen van de drinkwaterwinning op deze winningen zijn niet meegenomen.</p> <p>8. De nadelen genoemd onder 1 t/m 7 vallen waarschijnlijk niet onder de schadevergoedingsregeling van artikel 7.18 lid 2 van de Waterwet en zou daarom reden moeten zijn de vergunning te weigeren.</p>	<p>het algemeen naar tevredenheid wordt afgerond. Als u vindt dat de hoogte van de schadevergoeding niet op de juiste manier is berekend, is er de mogelijkheid om bezwaar te maken, al dan niet via de rechtbank. Op basis van wetgeving heeft u recht op volledige compensatie van de ontstane schade. In het rapport 'BODEM- EN GRONDWATERKARTERING 'NULSITUATIE' LUXWOUDE 2020-2021, AEQUATOR, 2022' vindt u op pagina 22 en 23 ook een uitgebreidere toelichting en nuancering met betrekking tot het instrument WWL. Met betrekking tot het beschikbaar stellen van het rapport: zie reactie 2.4.</p> <p>2. In het aangehaalde jaarplan van de CDG (thans ACSG) staat nog meer over de ontwikkeling van regionale geohydrologische modellen: "Voor de advisering door de CDG is het een goede ontwikkeling dat er steeds meer informatie en betere benaderingen van de geohydrologische situatie beschikbaar komen..... De CDG heeft als doel om deskundig en onafhankelijk advies uit te brengen. In het kader van het kwaliteitsbeleid is de vraag gesteld of de beschikbare modellen onafhankelijk zijn. De CDG toetst of het te gebruiken regionale model algemeen geaccepteerd en volgens de recente inzichten opgesteld en gevalideerd is. Bovendien toetst de CDG de in- en output van het model. De modeluitkomsten, die vaak een voorspellend karakter hebben, verifieert de CDG met in het veld gemeten stijghoogtegegevens." De informatie die Vitens in het veld verzameld over de ondergrond, levert een belangrijke bijdrage aan de juistheid van het model. De medewerking van drinkwaterbedrijven aan zo'n consortium is van grote waarde.</p> <p>3. Zie onze reactie op zienswijze 2.2.</p> <p>4. De grondwaterstands daling als gevolg van de drinkwaterwinning is zeer beperkt ten opzichte van de drooglegging in dit gebied. Deze betreft 0,7 meter direct nabij de winning, tot enkele centimeters op enkele honderden meters afstand van de winning. Een grondwaterstands daling van enkele centimeters veroorzaakt geen verandering in grondwaterkwaliteit. Daardoor voorzien we niet dat er sprake is van een significante toename van de nitraatconcentraties in grondwater. De rapportages voor de grensmaas, waar u naar verwijst, betreffen een niet vergelijkbare situatie (hogere zand/lössgronden met een hoge uitspoelingsgevoeligheid voor nitraat). Ook voor de drinkwaterwinning zelf is een toename van de nitraatconcentraties in grondwater onwenselijk.</p> <p>5. Op uitnodiging van de provincie heeft Wetterskip Fryslân bij brief van 17 juni 2022 advies uitgebracht. De provincie heeft als onderdeel van de terinzagelegging van de ontwerp watervergunning bij brief van 14 november 2022 nogmaals om advies gevraagd en het wetterskip heeft op ambtelijk niveau aan de gehele voorbereiding van het besluit deelgenomen.</p>	
--	--	---	--

BIJLAGE 1. Reactienota

		<p>6. Er heeft uitgebreid onderzoek plaatsgevonden naar de effecten van de winning voor de agrariërs, in de MER-rapportage en het hydrologisch onderzoek (Hydrologisch onderzoek Sweco, SWNL0277359 d.d. 01-06-'21). Er vindt daarnaast vervolgonderzoek plaats, door middel van monitoring, om de uitgangspunten en daadwerkelijke effecten te meten. Voor droogteschade is een regeling beschikbaar en eventuele schade wordt vergoed door Vitens. Hierdoor kan niet worden gesproken van een waardedaling van de gronden.</p> <p>7. De enige beperking voor een grondwaterwinning van een agrariër die verwacht kan worden is droogval van bronnen. Uit uw zienswijze wordt niet duidelijk of u dit bedoeld. Voor droogval gaan we uit van de maximale verlaging die op basis van het eerder al benoemde hydrologische onderzoek kan optreden. Dat is maximaal 0,7 meter, vlakbij het puttenveld. Op enkele honderden meters afstand van de putten is de verlaging nog maar enkele centimeters. Op basis van de lokale bodemopbouw is de verwachting dat bronnen in deze omgeving onder de aanwezige keileemlaag liggen (minimaal op 6 meter onder maaiveld, ca. 8 meter-NAP), omdat het freatische grondwaterpakket te dun is voor onttrekkingen. De laagst gemeten stijghoogtes in dit pakket liggen tussen -2,2 en -3,0 m NAP. Zelfs bij de maximaal optredende verlaging, naast de winput, is het onwaarschijnlijk dat droogval van een broninstallatie mag worden verwacht.</p> <p>8. 3. De geschetste nadelen van de zienswijze vallen inderdaad niet allen onder artikel 7.18, tweede lid Waterwet (deels wel). Dit artikel heeft enkel betrekking op schade veroorzaakt door het onttrekken van grondwater of het infiltreren van water krachtens een watervergunning.</p> <p>De beperkingen in het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen betreft mogelijke rijksregelgeving die momenteel nog in de onderzoeksfase zit. Daar mee kan bij het afwegen van de belangen in het kader van deze vergunning dus geen rekening worden gehouden, omdat onbekend is of die regels er komen en hoe die er vervolgens uit gaan zien en of eventueel door het Rijk in een tegemoetkomingsregeling voor gebruiksbeperkingen wordt voorzien. Bovendien ziet de vergunning enkel op de grondwateronttrekking en nog niet op het aanwijzen van grondwaterbeschermingsgebied.</p> <p>Voor wat betreft het afschaffen/afbouw van de derogatieregeling wijzen we u op de tegemoetkomingsregeling die inmiddels door de rijksoverheid is ingesteld voor de grondwaterbeschermingsgebieden en overige gebieden waar een versnelde afschaffing aan de orde is. Heeft het Rijk voor boeren die schade leiden door deze mestgebruik-beperkingen een transitietegemoetkomingsregeling gepubliceerd, de 'Subsidie Behoud grasland bij afbouw derogatie'. Deze regeling is op 28 februari jongstleden in werking</p>	
--	--	---	--

BIJLAGE 1. Reactienota

		getreden (zie website RVO). De overige punten vallen wel onder artikel 7.18, tweede lid Waterwet of hebben geen betrekking op schade.	
16.	Herhaling zienswijze 15.	Zie onze reactie onder zienswijze 15.	Nee.
17.	Herhaling zienswijze 15.	Zie onze reactie onder zienswijze 15.	Nee.
18.	Herhaling zienswijze 15.	Zie onze reactie onder zienswijze 15.	Nee.
19.	1. Herhaling zienswijze 15.1. 2. In 1994 is door Vitens uitgesproken dat te verwachten is dat er geen grote nieuwe grondwaterwinningen voor de drinkwaterproductie kunnen worden gevonden. In 2013 hebben GS richting PS uitgesproken te streven naar 50 % reductie van het grondwater dat wordt gebruikt voor de drinkwaterproductie en hebben toegezegd in 2020 duidelijkheid te hebben gegeven over deze reductie en het gebruik van oppervlaktewater als bron voor de drinkwatervoorziening. In Nederland wordt 40 % van het drinkwater geproduceerd uit oppervlaktewater. Dit is in principe duurder dan uit grondwater maar de directe en indirecte milieu- en economische schade bij grondwater zijn niet meegenomen. Ook niet bij de nieuwe winning Luxwoude.	1. Zie onze reactie onder zienswijze 15.1. 2. Wij hebben m.b.t. de keuze tussen grondwater en oppervlaktewater o.a. na expliciet onderzoek naar het Friese grondwatersysteem gekozen voor grondwater. Een ambitie voor 50% reductie van grondwaterwinning en de vervanging door oppervlaktewater is daarmee niet meer aan de orde. U kunt dit teruglezen in de Friese drinkwaterstrategie (2021), in de grondwateratlas van Fryslân (2020) en het regionaal waterprogramma (2021). Fryslân heeft een grote voorraad schoon, zoet grondwater. Dit zoete grondwater is de eerste keuze voor de productie van drinkwater. Grondwater is van nature behoorlijk schoon, levert daardoor voor de drinkwaterbereiding minimale risico's op voor de volksgezondheid en het kost relatief weinig energie en geld om het tot drinkwater op te werken. Bovendien blijkt uit grondwaterbalansen dat er voldoende zoet grondwater duurzaam voorhanden is om duurzaam in de drinkwaterbehoefte te voorzien. Er is zelfs ruimte voor strategische reserves, mocht er in de toekomst nog extra drinkwater nodig zijn. Wel blijft drinkwaterbesparing en zuinig omgaan met water een belangrijk beleidsuitgangspunt voor de provincie.	Nee.
20.	De gezamenlijke grondwateronttrekkingen in oostelijk Friesland en de winning Luxwoude veroorzaken een cumulatief verdrogingseffect. Het gezamenlijke effect moet met dat van de westelijk deel van Drenthe mee worden genomen in de grondwatermodellering.	Op pagina 17 van de "Hydrologische effectbepaling grondwaterwinning Luxwoude" staat aangegeven dat de gezamenlijke effecten van de verschillende winningen in oostelijk Friesland zijn meegenomen in de hydrologische modellering. De provincies Drenthe en Groningen maken deel uit van het gehanteerde grondwatermodel MIPWA. Drinkwater- en industriële grondwateronttrekkingen behoren tot de basisdata waarmee het Mipwa model is opgebouwd.	Nee.
21.	Mogelijk kiest de provincie vanuit een financieel belang voor grondwater omdat zij grootaandeelhouder van Vitens zijn en oppervlaktewater gebruiken circa € 0,50/m3 duurder is.	De eerste en belangrijkste reden om grondwater in te zetten voor de drinkwaterproductie is volksgezondheid. De risico's op vervuiling zijn in het Friese grondwater veel kleiner dan in oppervlaktewater. De tweede reden is waterbeschikbaarheid. Uit de berekeningen blijkt dat dit voor grondwater nog lange tijd gewaarborgd is. Dit is voor oppervlaktewater niet het geval.	Nee.

BIJLAGE 1. Reactienota

		<p>Daarmee is het ook niet zo dat drinkwaterwinning uit oppervlaktewater geen effect heeft op natuur en landbouw.</p> <p>Daarnaast spelen de kosten uiteraard ook een rol. Hogere of lagere kosten voor de drinkwaterproductie maken vooral uit voor de drinkwatertarieven en niet zozeer voor winstmarges. Winstmarges op drinkwater zijn aan wettelijke (beperkte) grenzen gebonden. De winst die eventueel wordt gemaakt wordt benut voor investeringen in het drinkwaternetwerk en het publieke belang (provincie). We willen graag dat drinkwater voor burgers betaalbaar is en blijft.</p>	
22.	<p>In de zienswijze worden enkele uitspraken gedaan over verjaring van verdrogingsschade: bij verdrogingsschade in natuurgebieden begint de twintigjarige verjaringstermijn pas te lopen vanaf het moment dat de schadeveroorzakende grondwateronttrekking wordt gestaakt en bij verdrogingsschade in landbouwgebieden wordt een absolute verjaringstermijn van twintig jaar gehanteerd. Indiener vindt dat sprake moet zijn van "Gelijke monniken – gelijke kappen". Verder wordt gesteld dat in natuurgebieden wat betreft verdrogingsschade wordt uitgegaan van de 2 cm-verlagingslijn in het bepompte pakket.</p>	<p>Indiener verwijst naar een onderzoek in opdracht van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten uit 1997 waarin wordt ingegaan op artikel 3:310 van het Burgerlijk Wetboek. In dit artikel is bepaald dat in ieder geval verjaring optreedt 20 jaren na de schadeveroorzakende gebeurtenis.</p> <p>Wij zijn het eens met deze veronderstelling. In beide gevallen, dus zowel de termijn die wordt gehanteerd door de ACSG, als de termijn van art. 3:310 BW gaat het dus over een termijn van 20 jaar. Er is dus al sprake van gelijke monniken, gelijke kappen. Immers ook voor de verdrogingsschade in de landbouw geldt dat de termijn pas begint te lopen nadat het de schadeveroorzakende gebeurtenis heeft plaatsgevonden. Mocht een benadeelde het overigens niet eens zijn met het advies van de ACSG, dan kan deze zijn vordering altijd nog aanhangig maken bij de civiele rechter, op welke rechtsvordering de termijn van artikel 3:305 van toepassing is.</p> <p>Voor de beoordeling van de hoogte van de schade en welke grens voor verlaging van de grondwaterstand wordt gehanteerd (bijvoorbeeld 2 of 5 cm) brengt de ACSG advies uit. De provincie Fryslan bepaalt niet de wijze waarop dit wordt berekend, anders zou de commissie immers niet onafhankelijk kunnen werken. Het wettelijke uitgangspunt is dat de schade volledig wordt vergoed. Als dat niet het geval is bestaan er bezwaarmogelijkheden.</p>	Nee.
23.	Herhaling zienswijze 2.2.	Zie onze reactie bij zienswijze 2.2.	Nee.
24.	Herhaling zienswijze 2.	Zie onze reactie bij zienswijze 2.	Nee.
25.	Herhaling zienswijze 2.2.	Zie onze reactie bij zienswijze 2.2.	Nee.
26.	1. Het gaat niet alleen om een nieuwe waterwinning maar er wordt ook een zuiveringsinstallatie gebouwd en	1. Er is een MER-rapportage opgesteld inclusief onderbouwend advies voor natuurwaarden en er is hydrologisch onderzoek uitgevoerd, inclusief effecten voor bewoners. Deze rapportage is door de commissie MER getoetst. Daar	Nee.

BIJLAGE 1. Reactienota

<p>infrastructuur aangelegd. De keuze voor de locatie van de winning en zuiveringsinstallatie is onzorgvuldig gedaan, alleen vanuit het oogpunt van Vitens en niet voor wat betreft de belangen van de omgeving, natuur (en speciaal beschermde diersoorten) en bewoners. De waterwinning, zuiveringsinstallatie en toegangsweg heeft grote gevolgen voor de natuur, habitat van (beschermde) diersoorten en aangelegen ecologische verbindingzones. Ook op het natuurgebied de Alde Ie. Hier zitten veel weidevogels, waaronder grutto's. Verder gevolgen voor de aanwezige agrarische percelen en de habitat voor weidevogels, dassen, vossen en reeën.</p> <p>2. Een derde van de hoeveelheid grondwater die wordt gewonnen is bestemd voor het IBF-terrein. Waarom is de winning hier niet gerealiseerd? Hier zijn alle effecten veel beperkter dan bij Luxwoude.</p> <p>3. Er is geen gedegen stikstoftoetsing gedaan.</p> <p>4. Er is angst voor verzakking van de woningen in het gebied. Er is nu ook al schade. En er is kans op cumulatie met verzakking door de gaswinning en de droge zomers.</p> <p>5. De keuze voor het tracé van de waterleidingen is ook alleen uit oogpunt van Vitens gedaan. Het tracé 2 en 3 kan heel anders en goedkoper worden aangelegd.</p> <p>6. De bewoners voelen zich niet betrokken bij het proces. Voor het ontvangen van verslagen van de gehouden vergaderingen was een Woo-procedure nodig. En ook de verdere</p>	<p>waar beperkte effecten zijn vastgesteld, zijn mitigerende en compenserende maatregelen opgenomen in de plannen. Voor de keuze van de locatie van de winning en de zuiveringsinstallatie heeft onderzoek plaatsgevonden. U vindt de resultaten van dit onderzoek in het rapport '<i>QuickScan locatiekeuze productielocatie Luxwoude. Royal HaskoningDHV, 21 september 2021</i>'. Overigens ziet deze vergunning alleen op het winnen van grondwater ten behoeve van de drinkwaterproductie, en nog niet op de bouw van de zuiveringsinstallatie. We herkennen het geschetste beeld daarmee niet.</p> <p>2. We herkennen de stelling dat de effecten hier beperkter zijn niet. Voor drinkwaterwinning is het van belang dat het risico op vervuiling van het grondwater wordt geminimaliseerd. Een bedrijventerrein is daarmee niet de meest voor-de-hand-liggende winlocatie vanwege het risico op calamiteiten.</p> <p>3. We herkennen deze stelling niet. Er is onderzoek uitgevoerd naar de stikstofdepositie in de bouwfase en de gebruiksfase. Zie hiervoor ook het MER en het onderliggende onderzoek naar de stikstofdepositie (Sweco, 23 augustus 2021). Deze vergunning ziet echter op het onttrekken van grondwater en niet op de bouwwerkzaamheden.</p> <p>4. Zie ook de reactie op zienswijze 13.</p> <p>5. De aanleg van leidingen maakt geen onderdeel uit van deze vergunningaanvraag, deze vergunning ziet op het onttrekken van grondwater.</p> <p>6. Met bewonersbijeenkomsten, informatiebrieven, een website waarop relevante onderzoeken en nieuwsberichten worden geplaatst, een contactpersoon en de deelname van Plaatselijke Belangen aan de begeleidingscommissie geeft Vitens een goede invulling aan het gebiedsproces. Bovendien is de provincie bereikbaar om eventuele vragen te beantwoorden. Als u verdere suggesties heeft voor andere manieren om nog betrokken of geïnformeerd te worden horen we dit graag. U heeft ons inderdaad per e-mail verzocht om het aanleveren van informatie. Het beschikbaar stellen van alle verslagen van de begeleidingscommissievergadering kostte, gelet op de hoeveelheid en de omvang van de vraag, enige tijd. Voordat we uw verzoek af konden handelen ontvingen we al een Woo-verzoek. Het is echter niet onze intentie geweest om de gevraagde informatie na aanleiding van uw e-mail niet te verstrekken.</p> <p>7. Vitens heeft een belangrijke rol in de voorbereiding van nieuwe waterwinlocaties. Uiteindelijk keuzes, zoals het al dan niet verlenen van een vergunning en de benodigde bestemmingsplanwijzingen, worden echter door de betrokken overheden gemaakt. Daarbij wordt een gedegen afweging tussen de verschillende belangen gemaakt.</p>	
---	---	--

BIJLAGE 1. Reactienota

	<p>communicatie (het sturen van informatiebrieven en het houden van bewonersbijeenkomsten) was niet van deze tijd.</p> <p>7. De begeleidingscommissie was puur adviserend. Vitens heeft alle keuzes gemaakt.</p>		
27.	Herhaling zienswijze 3	Zie onze reactie bij zienswijze 3.	Nee.
28.	<p>Het ontbreekt in de vergunningprocedure aan een totaaloverzicht van de cumulatieve effecten van zowel de niet-vergunningplichtige als de vergunningplichtige winningen. Gezamenlijk kunnen zij een effect hebben, zeker op natuurgebieden.</p>	<p>Op pagina 17 van de Hydrologische effectbepaling grondwaterwinning Luxwoude is aangegeven dat de gezamenlijke effecten van de verschillende winningen in oostelijk Friesland meegenomen zijn in de hydrologische modellering. Dit betreft de vergunningplichtige grondwaterwinningen in de watervoerende lagen, geregistreerd in het daartoe bestemde Register (LGR), die zitten in het Mipwa grondwatermodel. Niet-meldingsplichtige- en niet-vergunningsplichtige, permanente winningen, hebben een maximaal onttrekkingsdebiet van 1.440 m³/dag (bron: Keur Wetterskip, Algemene regels bij de keur Wetterskip Fryslan 2018 artikel 2.3.1). De voorziene winning van Vitens zal een capaciteit hebben die vele malen groter is, van gemiddeld 17.808 m³/dag, waarbij de berekende verlagingscontour van het grondwater binnen enkele honderden meters nog maar centimeters bedraagt. Het effect van kleine winningen valt in het niet bij de effecten van de grote winningen Het cumulatieve effect van alle vergunningsplichtige winningen is dus wel meegenomen en er is geen cumulatief effect ten opzichte van kleine winningen te verwachten.</p>	Nee.
29.	Herhaling zienswijze 2.2.	Zie onze reactie bij zienswijze 2.2.	Nee.